

Межі впливу інститутів та владні компетенції в управлінні регіональним розвитком

Верховної Ради України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1723-16/paran14#n14>

2. Про соціально-економічне становище України за 2019 рік. / За редакцією І. Є. Вернера. – Київ; Державна служба статистики України, 2019 - 73 с.

3. Про зайнятість населення: закон України від 5 липня 2012 року 5067-VI / Офіційний портал Верховної Ради України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>

4. Зайнятість населення України в АПК наближається до європейського рівня / Сайт аграрного інформаційного агентства “Agravery”. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agravery.com/uk/posts/show/zajnatist-naseleenna-ukraini-v-apk-nablizaetsa-do-evropejskogo-rivna>

Коритько Т. Ю., к.е.н., доцент, с.н.с.
Інститут економіки промисловості НАН України

ФОРМУВАННЯ І РЕАЛІЗАЦІЯ ПОЛІТИКИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Анотація. Одним з найбільш проблемних місць є перерозподіл податкових надходжень між рівнями бюджетної системи. Існуючий розподіл не сприяє стимулюванню органів місцевого самоврядування до мобілізації і пошуку джерел активізації власних економічних ресурсів щодо реалізації соціальних програм та підвищення інвестиційної активності територіальної громади. Вдосконалення податкової політики пов'язано з необхідністю підвищення рівня бюджетної самостійності органів місцевого самоврядування.

Метою дослідження є розробка алгоритму формування і реалізації політики інвестиційного розвитку. *Об'єктом* дослідження є процес вдосконалення алгоритму формування та реалізації інвестиційної політики розвитку регіону.

Проведено аналіз сучасного стану доходів державного та місцевого бюджетів у частині формування податку на прибуток підприємств, а також фінансових результатів і рівня рентабельності операційної діяльності за видами промислової діяльності підприємств. На основі методу екстраполяції проведено прогнозування суми податку на прибуток підприємств. Визначено структуру перерозподілу податку на прибуток підприємств між рівнями бюджетної системи. Впровадження структури перерозподілу податку на прибуток підприємств між рівнями бюджетної системи ускладнено відсутністю системності процесу децентралізації.

Межі впливу інститутів та владні компетенції в управлінні регіональним розвитком

У ході дослідження використовувалися системний підхід, методи аналізу і синтезу та метод екстраполяції для прогнозування суми податку на прибуток підприємств. Визначено основні напрями вдосконалення податкової політики на рівні територіальних громад у контексті бюджетної децентралізації. Завдяки цьому забезпечується можливість підвищення інвестиційної активності підприємств, що знаходяться в межах певної територіальної громади. У порівнянні з існуючою структурою розподілу податку на прибуток підприємств між рівнями бюджетної системи запропонований підхід дозволяє забезпечити стимулювання місцевих органів до пошуку джерел активізації власних економічних ресурсів щодо реалізації соціальних програм, а також до підвищення інвестиційної активності територіальної громади.

Ключові слова: інвестиційна політика, регіон, територіальна громада, бюджетна децентралізація.

Необхідною передумовою стійкого розвитку регіональної економіки і підвищення якості життя населення є висока інвестиційна активність підприємств регіону. Політика інвестиційного розвитку повинна відповідати характеру і масштабу регіону, її положення та заходи мають бути документовані, регулярно переглядатися і коректуватися, а її механізми, інструменти та цільові результати ставати доступними органам управління та інвесторам.

Для визначення оптимального напрямку вкладення капіталу і виявлення найбільш ефективних способів його використання протягом достатнього тривалого періоду зі стабільною віддачею необхідна розробка алгоритму формування інвестиційної політики та успішна її реалізація.

Методологія формування інвестиційної політики на регіональному рівні отримала розвиток у дослідженнях І. Булеєв [1], В. Геець [2], З. Герасимчук [3], Б. Данилишин [4], О. Крук [5] та ін. Однак сучасні трансформаційні процеси та світові тенденції економічного розвитку висувають нові вимоги до формування політики інвестиційного розвитку регіонів.

Рішення, які ухвалюються при формуванні та реалізації політики інвестиційного розвитку регіону повинні бути пов'язані за часом і ресурсами, а також не повинні суперечити один одному, в результаті має відбуватися чітке розділення повноважень співробітників, що значною мірою підвищує можливості досягнення успішної реалізації інвестиційної політики і полегшує розробку коригуючих заходів.

Етапи формування і реалізації інвестиційної політики інноваційного розвитку регіону і запропонований алгоритм наведено на рис. 1.

Межі впливу інститутів та владні компетенції в управлінні регіональним розвитком

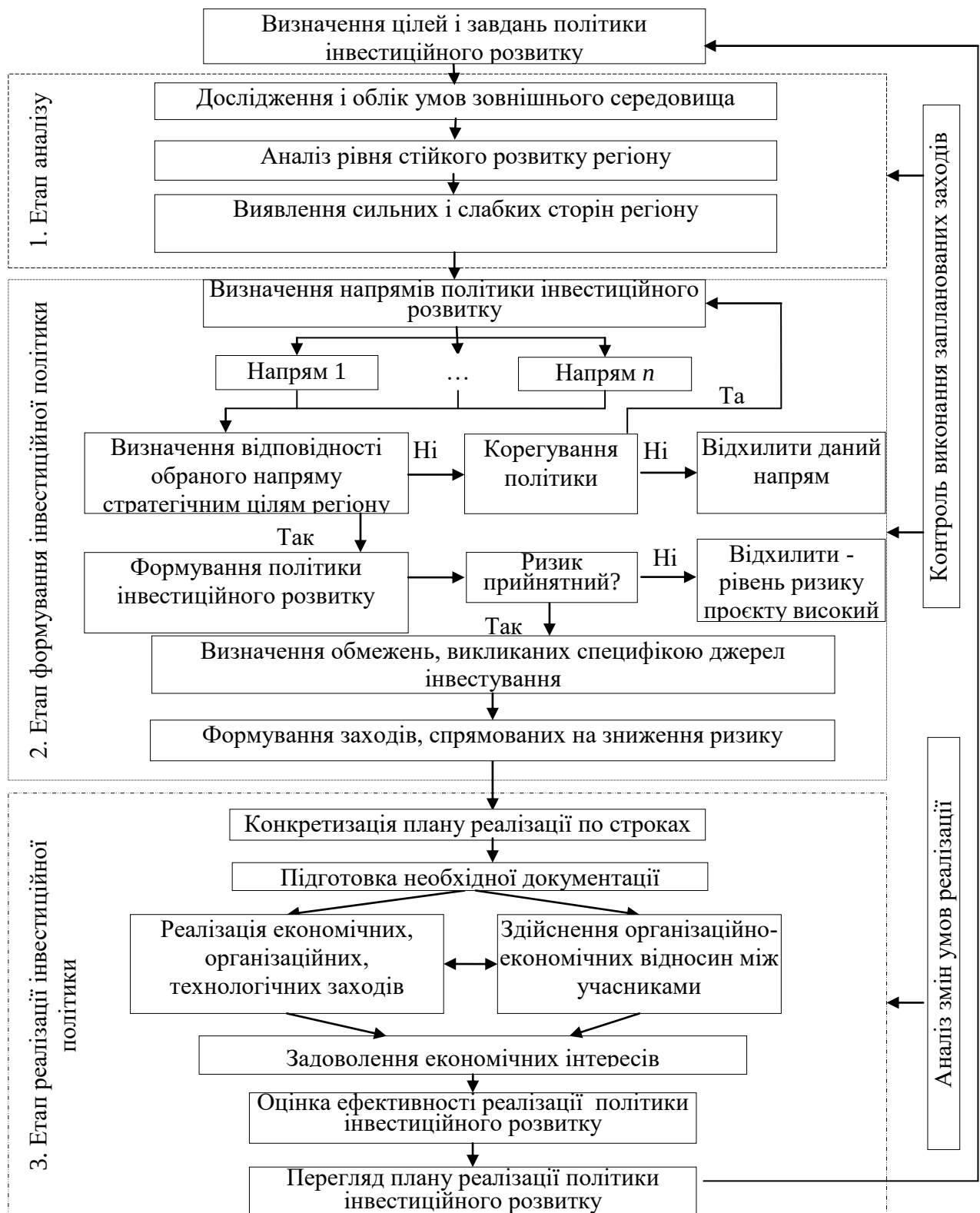

Рис.1. Алгоритм формування і реалізації політики інвестиційного розвитку регіону.

Межі впливу інститутів та владні компетенції в управлінні регіональним розвитком

Проведення аналізу рівня стійкого розвитку та умов зовнішнього середовища регіону дозволяє виявити слабкі та сильні сторони, визначити конкурентні переваги, найбільш вигідні напрями інвестування та уникнути впливу ризиків ендегенної та екзогенної природи.

При формуванні політики інвестиційного розвитку важливо враховувати обмеження, які пов'язані зі специфікою джерел інвестування, що включають визначення потреби в ресурсах, джерела фінансування і оцінку плати.

Реалізація політики інвестиційного розвитку включає підготовку необхідної документації, проведення економічних, організаційних і технологічних заходів, які пов'язані з проєктними роботами, придбанням землі, зведенням об'єктів, придбанням і монтажем устаткування тощо.

У результаті реалізації політики інвестиційного розвитку відбувається задоволення економічних інтересів учасників інвестиційного процесу. Найбільш важливими формами реалізації інвестиційних інтересів є отримання і збільшення доходної частини обласного бюджету, підвищення кваліфікації персоналу, стійкий розвиток регіону, посилення конкурентних переваг.

Застосування даного алгоритму на практиці сприяє ухваленню ефективних та обґрунтованих рішень інвестиційного характеру, мінімізації ризику і дозволяє своєчасно проводити корегуючі заходи.

Дослідження впливу стримуючих чинників дозволить виявити обмеження ефективної реалізації політики інвестиційного розвитку регіону. При цьому необхідно відзначити інтенсивність їх впливу і сферу дії, яка знаходиться під впливом різноспрямованих економічних процесів.

Враховуючи особливості розвитку регіону, доцільно використати наступну модель формування і реалізації політики інвестиційного розвитку (рис. 2).

Під моделлю формування і реалізації політики інвестиційного розвитку слід розуміти схематично збудовану сукупність взаємозв'язаних процесів щодо формування і реалізації інвестиційної політики з урахуванням впливу на регіон внутрішнього та зовнішнього середовища.

Метою розробки моделі є впорядкування всіх складових внутрішнього і зовнішнього середовища, які здійснюють прямий або опосередкований вплив на процес формування і реалізації політики інвестиційного розвитку регіону. Входом моделі є інформація про ступінь доступності ресурсів, рівень платоспроможного попиту на виконання робіт та послуг підприємств на рівні регіону та ін.

Цілеспрямована дія органів регіональної влади на процес формування і реалізації інвестиційної політики відбувається за допомогою прямих зв'язків. Зворотні зв'язки забезпечують отримання органами влади інформації про хід формування і реалізації інвестиційної політики і результати дії на рівень стійкого розвитку регіону.

Межі впливу інститутів та владні компетенції в управлінні регіональним розвитком

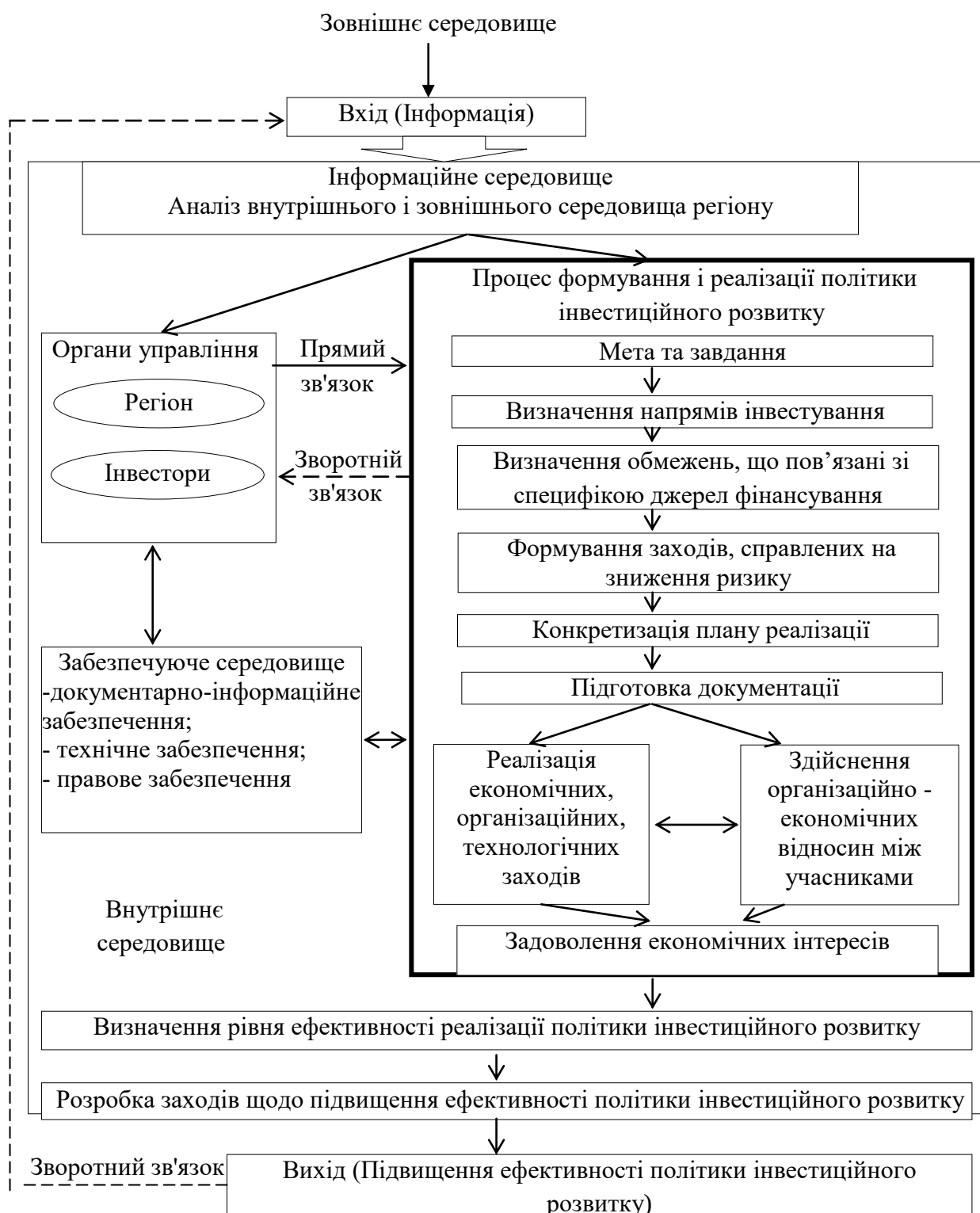

Рис. 2. Модель формування і реалізації політики інвестиційного розвитку регіону

Межі впливу інститутів та владні компетенції в управлінні регіональним розвитком

Зміст прямих і зворотних зв'язків може бути досить різноманітним: регламенти і положення; плани і заходи; накази і розпорядження; пропозиції; узгодження; нормативи; процедури та ін.

Однією з найважливіших умов цілісності моделі, її економічності і забезпечення раціональної просторово-структурної взаємодії елементів є наявність забезпечуючого середовища. Дане середовище займається питаннями документарно-інформаційного, технічного, правового забезпечення.

Виходом моделі є підвищення ефективності політики інвестиційного розвитку регіону.

Наявність зворотного зв'язку забезпечує успішне коректування результативності процесів формування і реалізації політики інвестиційного розвитку регіону.

Вимірювання і оцінка ефективності дозволяють встановити розміри і напрями змін, відстежити і коректувати некеровані процеси, ухвалювати рішення про перегляд інвестиційної політики і прогнозувати загальні тенденції зміни показника, а також виявити напрями подальшого вдосконалення політики інвестиційного розвитку.

Оскільки територіальні громади володіють різними можливостями інвестиційного розвитку, то з метою реалізації диференційованого підходу до управління представляється доцільним сформувати класифікаційні їх групи залежно від значення отриманого показника ефективності. Для поділу всієї сукупності значень на декілька інтервалів була використана середня арифметична проста. Відмова від використання для цієї мети середньоквадратичної пояснюється правилом мажорантності, згідно з яким значення середньоквадратичної завжди більше значення середньоарифметичної. Отже, в цьому випадку відбудеться завищення меж інтервалів. Класифікація територіальних громад в залежності від показника ефективної реалізації політики інвестиційного розвитку наведена у таблиці 1.

Таблиця 1

Класифікація територіальних громад в залежності від показника ефективної реалізації політики інвестиційного розвитку

Ефективність політики інвестиційного розвитку	Характеристика територіальної громади	Значення показника
1	2	3
1. Високий рівень ефективності політики інвестиційного розвитку	Високий рівень інвестиційного потенціалу, який спрямовано на довгострокову перспективу. Інвестиційна політика територіальної громади стійка до негативних наслідків зовнішнього і внутрішнього середовища	> 0,5

Межі впливу інститутів та владні компетенції в управлінні регіональним розвитком

2. Середній рівень ефективності політики інвестиційного розвитку	Територіальна громада характеризується відносним рівнем фінансової стійкості. Відрізняється високим інвестиційним потенціалом. Проте реалізація інвестиційної політики зв'язана з ризиком	0,16–0,49
3. Рівень ефективності політики інвестиційного розвитку нижче середнього	На територіальну громаду здійснюють негативний вплив зовнішні чинники. Інвестиційна політика залежить від цілеспрямованості державної підтримки. Територіальна громада не має в своєму розпорядженні необхідного обсягу ресурсів для реалізації інвестиційних проєктів	0,05–0,15
4. Низький рівень ефективності політики інвестиційного розвитку	Територіальна громада характеризується низьким інвестиційним потенціалом. Не здатна забезпечувати відтворення інвестиційного процесу. Спостерігається скорочення або припинення фінансування державою	0–0,05
5. Неефективна політика інвестиційного розвитку	Територіальна громада є фінансово нестійкою, спостерігається різке зниження інвестиційного потенціалу.	< 0

Формування та реалізація політики інвестиційного розвитку відбувається в умовах, що постійно змінюються, тому слід враховувати вплив випадкових тенденцій. Вплив випадкових тенденцій у загальному процесі може бути і невеликим, проте амплітуда відхилень фактичних значень від прогнозних може бути достатньо значною. Отже, широка амплітуда коливань фактичних даних щодо лінії тренда дозволяє припустити, що динаміка показника ефективності складається під впливом різних чинників, наприклад, сезонних, циклічних, випадкових. Дані тенденції не обов'язково носять випадковий характер, кожне відхилення може бути в подальшому пояснене цілком закономірними причинами.

Таким чином, необхідно враховувати допустимі рівні відхилення фактичних значень показника ефективності реалізації від прогнозних, щоб своєчасно проводити корегуючі заходи. Тому слід визначити імовірнісні характеристики відповідних явищ і заходи для нейтралізації негативного впливу або для вдосконалення політики інвестиційного розвитку залежно від зростання або зниження показника (табл. 2).

Необхідно постійно здійснювати контроль відхилень, особливо при реалізації довгострокової політики інвестиційного розвитку територіальної громади.

Таблиця 2

Моніторинг формування і реалізації політики інвестиційного розвитку

Ступінь відхилення	Ріст	Зниження
< 5%	Допустимий рівень відхилень Здійснення постійного моніторингу і аналізу змін зовнішніх і внутрішніх умов реалізації інвестиційної політики	
5–15%	Стратегія стимулювання Забезпечення стабільності фінансових ресурсів. Акцентування на зовнішніх умови реалізації і виявлення можливості адаптації	Стратегія реагування Уточнення джерел фінансування реалізації інвестиційної політики. Здійснення своєчасного реагування на зміни умов реалізації
15–30%	Стратегія оперативного зростання Вкладення в раніше початі інвестиційні проекти, але не завершені. Зростання висококваліфікованих кадрів	Стратегія стимулювання Виявлення проблемно - орієнтованих проектів і реалізація заходів щодо мінімізації негативної дії
> 30%	Наступальна стратегія Збільшення показника більш ніж на 30% обумовлена підтримкою зайнятої позиції шляхом впровадження передових технологій у системі виробництва і управління	Стратегія надзвичайних заходів Припинення подальшого нарощування потужностей, використання внутрішніх резервів для мінімізації втрат

Виділення заходів залежно від ступеня відхилення фактичних даних від прогнозних дозволяє:

- виявити найбільш дієві напрями підвищення ефективності реалізації інвестиційної політики територіальної громади;
- визначити перспективи реалізації інвестиційних рішень;
- скоректувати цільові орієнтири інвестиційної політики територіальної громади.

Досягнення високих результатів при реалізації політики інвестиційного розвитку в довгостроковій перспективі може здійснюватися тільки на основі

Межі впливу інститутів та владні компетенції в управлінні регіональним розвитком

гармонізації інтересів усіх учасників інвестиційного процесу (органів місцевого самоврядування, держави та інших зацікавлених сторін).

Запропоновані напрями вдосконалення політики інвестиційного розвитку сприяють зниженню інвестиційних ризиків, забезпеченню фінансової стійкості, підвищенню ефективності діяльності персоналу, збільшують інтерес інвесторів до даної території.

Запропонований підхід до оцінки ефективності реалізації політики інвестиційного розвитку територіальної громади відрізняється від тих, що існують:

- можливістю використання на рівні будь-якої територіальної громади;
- можливістю зміни кількості даних чинників в цілях адаптації запропонованого підходу до умов конкретної територіальної громади;
- системою показників, що дозволяє дати комплексну оцінку інвестиційної політики територіальної громади;
- можливістю аналізу формування і реалізації інвестиційної політики за допомогою прогнозування показника ефективності;
- можливістю розробки конкретних заходів впливу на інвестиційну політику підприємства, що сприятиме досягненню бажаного рівня економічного ефекту.

Список літературних джерел:

1. Buleev I., Bryukhovetskaya N., Korytko T., Piletska S., Kruk O. Formation of a Regional Development Strategy According to the Level of Investment Activity of Enterprises. *Montenegrin Journal of Economics*. 2019. Vol. 15, No. 3, P. 113-124.
2. Геєць В. М. Нестабільність та економічні зростання / В. М. Геєць. – К. : Інститут економічних прогнозувань, 2006. – 344 с.
3. Герасимчук З.В., Вахович І.М. Організаційно-економічний механізм формування та реалізації стратегії розвитку регіону. Луцьк: ЛДТУ, 2002. 248 с.
4. Данилишин Б.М., Микитенко В.В. Визначення ефективності макроекономічного регулювання розвитку каскадів регіональних соціально- економічних систем в ресурсних обмеженнях. *Економіка. Управління. Інновації*. 2016. № 3 (18). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2016_3_5
5. Kruk E., Korytko T. Mechanism of forming of strategy socio-economic to development of region Harvard Educational and Scientific Review, "Harvard University Press". – 2015. – № 1(7). – 191-196.
6. Коритько Т. Ю. Формування організаційно-економічного механізму сталого розвитку регіону // *Економіка і регіон*. – 2012. – №6(37). – С. 95-103.